# СВОБОДА

# SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXII. | Число 80. | Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 5. квітня, 1924. | VOL. XXXII. | No. 80. | Jersey City, N. J., Saturday, April 5, 1924. | THREE CENTS


## Обмежують річну іміграцію до 300.000 душ.

ВАШІНҐТОН, 3. квітня. — Сенатор Рід виступив нині перед сенатом з пропозицією, щоби Злучені Держави обмежили число іміґрантів в рік до 300,000 душ. Сей закон мавби почати обовязувати з днем 1. липня 1926. року.

В своїй промові, в якій Рід попирає внесення, сенатор говорив, що він на основі своїх спостережень в Европі знає, що коли Америка не обмежить іміґрації ще більше, як досі, то вона стане сутичем для европейського сміття. Він дальше радив, щоби нових іміґрантів пускати сюди після числа іміґрантів з кождої національности в 1920. році.

Він вказував на те, що за винятком Італії ні одна европейська держава не дбає в своїх іміґраційних законах за інтереси тих країв, до котрих сі іміґранти йдуть.

### ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ЗА ОБМЕЖЕННЄМ ІМІҐРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 3. квітня. — Відбуваюча тут конвенція Нюйорської Законодатної Ліґи заявилася за проектом Джансона про ще дальше обмеження іміґрації. Збори заявилися за тим, щоби до Злучених Держав пускати лишень таких іміґрантів, які „є здібні до самоуправи, яку дає Америка".

На зборах одні Американці нападали на іміґрантів з полудневої та східної Европи за те, що вони мовляв приходять сюди лишень на зарібки, а за американські порядки зовсім не дбають, але їм відповіли другі, що іміґранти з полудневої та східної Европи приходять сюди по свободу, котрої вони, однак, не дістають. Один бесідник радив, щоби Американці вперед вичистили свою хату з нафтових скандалів, а відтак говорили про чищенне Европи.

### ОБЖАЛОВУЮТЬ МІНІСТРА ВІЙНИ ЗА ОБМАНСТВА.

ВАШІНҐТОН, 3. квітня. — На спеціяльнім засіданню сенатового комітету, що веде слідство проти бувшого міністра судівництва Доґерті, виступали свідки, які обжалували міністра війни Вікса, що він здушував слідства за обманьства, відправляючи з уряду слідчих урядників та зобираючи від них вислідн їх слідств.

Щоби розглянути справу докладно, комітет рішив покликати спеціяльний комітет для документів.

### КЛОПОТИ ВЕЛИКИХ ПАРТІЙ З ТРЕТОЮ.

ПОРТЛЕНД, 3. квітня. — Тут відбувалася стейтова републиканська конвенція, на котрій сенатор Пепер виступив з промовою проти демократичної партії, що вона своєю політикою допомагає виступови третої партії. Конвенція заявилася за кандидатурою Кулиджа.

Демократичний комітет у своїй відповіди на закиди сеї конвенції каже, що виступови третої партії помагає якраз републиканська партія своїми скандалами.

### ЗАГРАНИЧНА ПОДОРОЖ СЕКРЕТАРЯ ГЮЗА.

ВАШІНҐТОН, 3. квітня. — Секретар Гюз має виїхати в липни сього року до Анґлії на збори Бритійської Адвокатської Палати. Офіціяльно його поїздка не буде мати ніякого урядового характеру.

### СЕНАТОВИЙ КОМІТЕТ ЗА 25-ПРОЦЕНТОВОЮ ЗНИЖКОЮ ПОДАТКІВ.

ВАШІНҐТОН, 3. квітня. — Сенатовий фінансовий комітет ухвалив приняти законопроект про зниженне податків о 25 процентів, але рівночасно завів у проекті далеко йдучі зміни. Межи инчим постановив наложити 10 процентовий податок на кождий радіовий апарат.

### АКТОРСЬКОГО СТРАЙКУ НЕ БУДЕ.

НЮ ЙОРК, 3. квітня. — Заповідженого на червень акторського страйку не буде, бо акторська юнія погодилася вже з товариством театральних підприємців за новий контракт, що має обовязувати від 1. червня.

### СВАРКА МЕЖИ ЛІКАРЯМИ ТА ХІРОПРАКТОРАМИ

ОЛБАНІ, 3. квітня. — Перед нюйорською леґіслятурою велася від кількох літ завзята боротьба межи лікарями та хіропракторами (костоправами). Лікарі хотіли довести до сього, щоби леґіслятура заборонила хіропракторам практикувати (лічити людий). Сими днями сварку остаточно полагоджено в той спосіб, що лікарі згодилися на те, що хіропрактори діставали лайсенси на практикованне лічення, але лишень такі хіропрактори, котрі мають відповідні школи та відповідну практику. Практикованне хіропрактики без лайсенсу буде остро зборонене.

### ДИКИЙ ЛІНЧ МУРИНСЬКОГО ХЛОПЦЯ.

ВУДБЕРІ, Джорджія, 3. квітня. — На вязницю стейтового суду напала товпа білих людий, забрала звідти 15-літного Мурина Біча Треша, що мав пострілити начальника місцевої поліції Алберта Велса, та злінчувала його за містом.

Справа мала початися з того, що один банк попросив поліцію прослідити, хто краде з нього гроші підчас обідової перерви банкових урядників. На слідство пішов самий начальник поліції, і він зловив на крадежи Треша. Сей, заскочений на горячім вчинку, виняв револьвер та стрілив до Велса, ранячи його тяжко, а може й смертельно.

### ФРАНЦУЗЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОГОВІР.

ВАШІНҐТОН, 3. квітня. — Американський уряд уже виготовив проект межидержавної угоди межи Злученими Державами та Францією про права Американців в територіях, над якими Франція дістала право мандату. Після сього договору Американці малиби мати в Сирії та Лібанопі такі права як французькі піддані.

### ЗЕМЛЕТРУС У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

САН ФРАНЦИСКО, 3. квітня. — Нині сполудня дався чути здовж цілого побережа Каліфорнії леґкий землетрус. Відчули його головно міста Сан Франциско, Стактон та Монтерей. Шкоди видимо не зробив нігде.

### ЩЕ ОДНА РЕВОЛЮЦІЙНА СПРОБА В МЕКСИКО?

ВАШІНҐТОН, 3. квітня. — Американський департамент стейту дістав відомости з Мексику, що мексиканські революціонери не думають зрікатися нових заходів але ще раз будуть пробувати вдарити Федеральний уряд Мексика в північній части Мексика. Там і сподіються нового вибуху в короткім часі.

### ПРОТИ ГОРОЖАНСТВА ТИХ, ЩО НЕ СЛУЖИЛИ В ВІЙСКУ.

Федеральний суд в Ню Гейвен, Кінектикат, видав ореченнє, що не мається видавати горожанських паперів тим всім іміґрантам, які в час війни не хотіли служити в армії на тій основі, що вони чужинці — вороги, та які були поставлені при асентерунку в клясу 5-ф.

### НАЙДАВНІЩИЙ РОЗВІД У СВІТІ.

Єгиптольог університету Пенсилвенія відчитав більше звоїв папірусів. Є там м. и. найстарший розводовий документ, який досі був звісний. В цьому письмі чоловік Аменготет повідомляє свою жінку Таґапі, що подружа вважає покінченим. Документ звучить: „В році Тибіса, за правління Фараона Птолемея, заявив Аменготеп із Не, син Пангота і його жінки Такеті з Таґапі, дочки Пекрура й його жінки Таусір: „Я покинув тебе як мою жінку. Зрікаюся прав до тебе як моєї жінки. Я сказав тобі: Сама пошукай собі чоловіка. Не стоятиму більше перед тобою в якому-небудь домі, до якого ти схочеш пійти. Ніяких жадань на цьом усвіті від нині не маю до тебе. Покинь мене негайно і без вагання". Документ підписаний нотарем і чотирма свідками.

### ПИВО ПЕРЕД 3.000 ЛІТАМИ.

Не лише в Америці, але й в проти алькоголю. Відколи видумано пиво, відтоді були і його противники. Вже прастарий египетський папірус напоминає: „Не трать за богато часу в пиварні..." Отже вже тому 3.000 літ знали Єгоптяне, що то таке алькогольні напитки. І не лише Єгиптяне. Також Етіопи, Ліґурійці, Тракійці, Вірмени, Ілірійці Кельти, Лети, Панонійці й и. виробляли пиво з проса й ячменю і „покланялися" йому. І приносили пиво в жертву не лише богові Ґалебрінусови (бог пяниць), але й иншим богам. Лише Римляне й Греки погорджували пивом; пили вино. Грецький драматург Айсхільос насміхається: „Ми не пємо ячмінного меду, ми є мущини..."

### СМЕРТНІСТЬ — НАСЛІДКОМ ГОЛОДУ И ЛИХОГО ВІДЖИВЛЮВАННЯ В БЕРЛІНІ.

По даним статистичного уряду в Берліні було від 1. січня 1922 р. до 1. падолиста 1923 р. 105 припадків смерти від голоду і слабого віджилювання.

### ПОЧЕСНА ЛЕҐІЯ ДЛЯ СЕЛЯНОК.

Вісьмом французьким селянкам дало французьке пфравительство почесну леґію. Вони всі матері численних дітей. Отже відзначено їх за це, що дбали, щоби в Франції не зменшувалося число населення. Жінки визначилися й цим, що їх чоловіки й найстарші сини згинули на війні, а вони самі дальше вели хазяйство й виховували дітей.

### ЗАТРОЄНІ РИБИ.

Природник Фреліх і його співробітники з біольоґічного інститута в Гельголянді поробили цікаві досліди з затроєнням морською водою. Вже давніще вчені переконалися, що морська вода занечищена, затроює риби. І так одна така мішанина соли, розпущена в малій скількости у морській воді є шкідна для риб. Є це натріюмданід і амоніюмсульват. Малі риби гинуть у цьому розчині. Цікавий є перебіг цього затроєння. Коли вкинули риби до затроєної води, то вони плавали ще довго, начеб вода не була зовсім для них шкідливою. І ще після кілька годин риби з вигляду були здорові. Та коли їх потім легесенько торкнулися, зараз гинули. Вистарчало лише дмухнути на поверхню води, а вже слідувала смерть. Вчені кажуть, що то таке затроєння, якого познак на зверх зовсім не видно.

### ЗАГАДКА ПОЛЯРНОГО (БІҐУНОВОГО) СВІТЛА — РОЗВЯЗАНА.

Професор університету в Хрістіянії, Лярс Веґард доконав відкриття завдяки якому розгадано загадку північного світла. Веґард на основі дослідів і проб, переводжених у ріжних краях, сконстатував, що найвисші верстви воздуха складаються з ціпких частинок азоту, який окружає землю. Відкриття це пояснює богато зявищ, які досі були незрозумілі.

### КОТРИЙ БУДЕ ГОЛОВНИЙ НАРІД У МАЙБУТНІЙ СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ?

Міліярдер Рокефелер сказав, що у будучині найголовніщий нарід будуть Анґлійці; вони будуть на першому місці у світовій політиці. Один німецький вчений сказав, що головним народом будуть Славяне в майбутній світовій політиці.

### НАСЕЛЕННЯ МОСКВИ.

З кінцем 1923 року — по звідомленням урядової советської статистики — число московського населення виносило 1,542.874 люда. Це є 80 процент населення з 1916-го року, число мешканців, цебто 1,984.000 душ.

### ЛЕНІНІВ МОЗОК.

Як звісно Леніна похоронили без мозка і без серця, які вийнято при секції для розсліду. Тепер московські ґазети пишуть, що лікарі сконстатували при дослідах, що деякі части мозка почали були розмякатися. Найбільше потерпіли ці мозкові осередки, котрі управляють спосібностю мови й рухами членів правого боку.

### ПІДЛОЖИВ БОМБУ, ЩОБИ ДІСТАТИ ОРДЕР.

Перед французьким конзулятом у Літтіху підложено бомбу. Показалося, що бомба була нешкідлива. Кружляли чутки, що нібито хтось мав виконати атентат та що в сам час мав зявитися і „спаситель". І дійсно слідство виказало, що бомбу підложив Шарль Філіпар, суддя при трибуналі в місті Намюр. Зробив це, щоби за „вратування" конзуляту одержати ордер. І так суддя не дістане ордера, ще й судитимуть його за обманство властей.

### ЗІВ ВЛАСНОГО СКАЖЕНОГО ПСА.

Ґрацькі часописи звідомляють: В шпиталі в Фойтсберґу (в Стирії) помер фабричний робітник Франц Брунер наслідком скаженини, серед страшних мук. Щойно опісля виявилося, що Брунер убив власного пса хорого на скаженину і їв його мясо. Тойсам пес перед кількома тижнями покусав трьох людей і їх тяжко недужих віддано до лічниці для лічення

### ЯК ВЕЛИКИЙ БУВ КОВЧЕГ НОЯ?

Ной, як сказано в біблії, вратував людський рід із потопи. До корабля забрав Ной із кожнього сотворіння по парі. Отже є такі люде, що беручи відношення величини даних звірят, обчислили, що ковчег Ноя був 184 метри довгий, 20 метрів широкий, а 15 м. 75 цм. високий.



## Російсько-румунські мирові переговори у Відні розбились через справу Бесарабії.

ВІДЕНЬ, 3. квітня. — Російсько-румунська мирова конференція задля вирішення спірних питань і заключення мирового договору та взаїмного признання розбилась нині через справу Бесарабії.

Большевицькі представники наставали, щоби в Бесарабії переведено плебісцит над питаннем, куди має Бесарабія належати, чи до Росії, чи до Румунії. Але румунські делеґати сього не хотіли приняти, заявляючи, що ся справа вже рішена, бо аліянти признали Бесарабію Румунії.

Румунські делеґати вернуться скоро до Букарешту.

### АНҐЛІЙЦІ НЕ ВІРЯТЬ В УСПІХ ПЛЯНУ КОМІСІЇ ДОСА.

ЛОНДОН, 3. квітня. — З Парижа повідомляють, що французькі урядовці приняли з радостю і надією постанови комісії Доса, одначе британські урядовці мають про се іншу гадку. Вони кажуть, що не вірять, аби повелась міжнародня позичка для Німеччини, та аби Німеччина могла річно платити аліянтам пів міліярда долярів „воєнних відшкодовань".

### НІМЦІ ЛИКУЮТЬ.

БЕРЛІН, 3. квітня. — Німецьке правительство заявляє, що воно не прийме постанов комісії знавців Доса про справу німецьких „воєнних відшкодовань" для аліянтів.

Воно каже, що коли торік годилось на міжнародню конференцію у сій справі, то міркувало, що ся конференція буде складатися з представників невтральних держав, а не аліянтських.

### ЗАЯВА ДОВІРЯ ДЛЯ ПУАНКАРЕ.

ПАРИЖ, 3. квітня. — Нині французький парлямент ухвалив заяву довіря обновленому правительству Пуанкаре 408 голосами проти 151.

### НІМЕЦЬКО-РОСІЙСЬКА УМОВА.

ЛОНДОН, 3. квітня. — З Берліна повідомляють, що Німеччина і Росія не вступати до Ліґи Народів, поки вона не прийме їх разом.

### НІМЦІ ВИНЯТЬ ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН, 3. квітня. — Німецька передвиборча аґітація стає щораз більше жива, а притому вона різко націоналістична з монархістичним налетом.

Німецькі політики кажуть, що напрям сій аґітації дали Французи своїм нападом на Рурщину. І коли новий німецький парлямент буде складатись із крайних монархістів, кажуть вони, так се тільки заслуга Франції.

### ЛЮДЕНДОРФ КАНДИДУЄ.

МІНХЕН, столиця Баварії, 3. квітня. — Недавно увільнений ґенерал Ерік фон Люндендорф нині виступив на передвиборчому зібранню в пивниці. Баварські монархісти приняли його оваційно і видвигнули кандидатуру в посли до федерального парляменту.

### ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 3. квітня. — В Німеччині заноситься на загальний зелізничий страйк.

Досі вже страйкує кілька тисяч зелізничників у 4 містах.

### НІМЕЧЧИНА НЕ ПУСКАЄ ЛІТНИКІВ ЗАГРАНИЦЮ.

БЕРЛІН, 3. квітня. — Німецьке правительство робить заходи, щоб не пустити літників на літуванне заграницю. Воно хоче задержати їх в німецьких літніх місцях і тимсамим задержати гроші, які вони видають, в Німеччині.

Два дні виїзд заборонений з Німеччини, а опісля буде для виїзних такса в сумі 125 долярів.

### ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД УСУНУВ СОКОЛОВСЬКОГО ЗА ГОРІВКУ.

ВАРШАВА, 3. квітня. — Польський уряд усунув першого польського секретаря д-ра Вячеслава Соколовського, у котрого американські прогибіційні урядники найшли склад горівок.

### ЗАПОВІДАЄ ЗНОСИНИ З МАРСОМ.

ПАРИЖ, 3. квітня. — Ґенерал Ґустав Ферi, член академії наук, заповідає, що люди із землі зможуть комунікуватися з людьми на планеті Марсі при помочі світляних сиґналів.

### НА УКРАЇНІ ПОВСТАЛИ ФАБРИКИ ФАЛШИВИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРІВ.

МОСКВА, 2. квітня. — Російська советська влада приловила в кількох містах Росії підроблені паперові і срібні (?) гроші, а на Україні великі фабрики фалшованих американських долярів. Вони виробляли банкноти по 20 і 50 долярів.

Російський федеральний екзекутивний комітет надав тепер „головному політичному управлінню" („Чека") особливі повновласти для переслідування фалшівників гроший і контрреволюції.

### ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ ВІДКИНУВ НАГЛЕ ВНЕСЕННЄ У СПРАВІ БЛ. П. БЕСАРАБОВОЇ.

Польський сойм відкинув нагле внесенне посла Хруцького з приводу траґічної смерти О. Бесарабової, а міністер Виґановський „відповідав" на внесенне.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
| --- | --- | --- | --- |
| Three cents a copy | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates. | | В Джерзи Сіті і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# ЙДУТЬ НА ВАШІНҐТОН.

Перед конґресом доконується тепер послідні викінчуючі роботи коло закона проти діточої праці. Коли поставлений тепер проєкт буде ухвалений, тоді діти ще не будуть звільнені від тяжкої фабричної праці та не перейдуть до школи та забави. Се буде лишень вступний крок до сеї важної реформи. Після сього проекту мається наперед віддати під голосованнє народа питання, чи американський конґрес має право видавати закони про діточу працю.

Такі далекі бічні мандрування стали потрібні через специяльно американський устрій. Діточу працю по фабриках признано шкідливою вже давно, шкідливою для діточого здоровля, ума й моральности. Були й закони ухвалені по поодиноких стейтах проти діточої праці. Однак сі закони звичайно не богато помагали. Причин на се богато. Головна причина — економічна. Так, приміром, бавовна, зібрана в полудневих стейтах викінчується у викінчений фабрикат у Месечузетс. Месечузетс забороняє наймати діти до фабрик. Зате Джорджія дозваляє, себто не забороняє. Наслідок сього такий, що фабриканти в Джорджії можуть нанимати до деяких робіт дітий, платити їм менче як дозрілим робітникам, а тим самим пускати дешевше свої вироби, як можуть фабриканти в Месечузетсі, які дітий наймати не можуть. Месечузеські фабриканти домагаються від стейту скасовання діточого закона, грозячи перенесеннем своїх фабрик до Джорджії. Відомо, серед таких умов суспільність не може дуже консеквентно переводити в життя закони, які вважає корисними.

З таких фактів показалася потреба загально-американського закона проти діточої праці. Мовлять месечузетські, чи які там другі, фабриканти: Забороніть діточу працю в Джорджії і всюди, де можуть бути бавовняні фабрики, а наші фабрики будуть могти остатися надалі в Месечузетсі, бо наші видатки фабричні будуть такі самі, як фабрикантів в Джорджії. Пробували видавати в конґресі закон проти діточої праці на цілі Злучені Держави, але суди сказали, що конґрес не має права видавати такого закона, бо справа належить до поодиноких стейтів, а не до конґресу. Конґрес має право заборонити діточу працю в Колумбійські Дистрикті або у фабриках, що належуть до федерального уряду, але не в приватних фабриках у стейті Месечузетсі, для яких обовязує в сій справі закон, виданий леґіслятурою сього стейту. Показалося, що заким конґрес буде міг видати такий закон, народ Злучених Держав мусить вперед дозволити конґресови видати такий закон, а то в той спосіб, що народ поодиноких стейтів зречеться стейтового права на річ федерального конґресу.

Ось в який спосіб питанне діточої праці наступає на політичну арену Злучених Держав. До Вашінґтону немовби машерують міліони дітий з американських фабрик, просячи конґресу дати їм можність сказати своє слово до народа Злучених Держав, щоби відтак народ уповажнив конґрес видати закон, що дітям місце не в фабриці та робітні, але в школі, при грі й науці.

# ГОЛОС УКРАЇНСЬКОГО ЛЬВОВА.

В неділю 17. м. м. відбулися в „Народньому Домі" довірочні збори дільницевих відпоручників Народньої Орґанізації Українців міста Львова. На порядку дня стояли справи: переслідування українського університету і получені з тим арештування у Львові (реф. п. В. Левицький), видача українській молоді в українських школах свідоцтв в польській мові (реф. п. І. Ліщинський).

По оголошеній тригодинній дискусії над виголошеними рефератами ухвалено слідуючі резолюції:

1. Збори Народньої Орґанізації Українців міста Львова, беручи під увагу, що теперішній невідрадний стан української університетської справи спричинила протиукраїнська політика польського правительства, протестують найрішучійше проти останніх репресій проти українських студентів, які боряться за вдержання українських Високих Шкіл у Львові, а з окрема протестують проти безосновно переводжених арештувань і безправного придержування більшого числа українських студентів в поліційних арештах і проти масових ревізій та безправної конфіскати наукових засобів.

2. Збори Н. О. У. м. Львова висказують свій подив і признання студентству Українських Високих Шкіл за їх безприкладні змагання для вдержання своїх Високих Шкіл.

3. Збори Н. О. У. м. Львова протестують проти розпорядку Львівської Шкільної Кураторії, в наслідок котрого управи українських прилюдних шкіл видали українській молоді шкільні свідоцтва в польській мові.

4. Збори Н. О. У. м. Львова взивають все українське громадянство піддержати матеріяльно і морально українське студентство в його змаганнях для вдержання українських Високих Шкіл у Львові.

Повищі резолюції переслано м. і. президії польських міністрів і Українського Соймового Клюбу?



# ПРОБУДЖЕННЯ ІСЛЯМУ.

**(Диктатура Заглюль Паші.—Египетське питання зробилось інтернаціональне).**

Наші часи — часи диктаторів. Після Росії, Італії, Туреччини й Еспанії — дістав диктатора й Египет. При виборах — як звісно — побідили націоналісти, а радше їх провідник Заглюль Паша. Поміркована партія, ліберали з Адлі Пашею здобули ледви кілька мандатів. Вони також не є прихильниками Анґлії, а кажуть, що Єгипет мається зовсім освободити — одначе постепенно. Єгиптяне, на думку лібералів, не повинні сліпо ненавидіти чужинців, а мають іще богато навчитися від них. Головна причина непопулярности партії Адлі Паші є ця, що вона була при владі, коли Анґлійці прогнали Заґлюль Пашу.

Тепер Заґлюль Паша представляє цілу свою партію. Йому народне довіря віддало необмежену владу. А король Фуад просив двічі Заґлюля Паши заки рішився диктатор утворити кабінет, обняти владу. Це отягання Заґлюль Паші прикметне є для його независимости, яку виявляє й для людей вищих від себе. Коли тому два роки вернувся зі заслання, не відвідував зовсім високих египетських круґів у Каїру. Не хотів бувати й у короля, бо закидав йому за велику поблажливість для Анґлійців.

Єгипетська аристократія не любить Заґлюля Пашу за його „неогладжені маіри і мужицьку непогнузданість". Закидають йому, що він пяниця. А він знову любить опиратися, противитися людям, котрі високі становища здобули не особистим талантом, а дійшли до них завдяки наслідству. Замешкав у першорядному готелі Каіра. Щодня приходять тут до Заґлюля Паші депутації із найдальших околиць Єгипту. Приходять поклонитися йому, бо весь народ вижидає від нього спасення батьківщини.

Заґлюлеві Паші тепер сімдесять літ. Він прихильником окремішного египетського націоналізму, який не признає ні релігійної ні клясової ріжниці, лише Єгиптан. В кабінеті Заґлюля паші є два християне Копти. Один із них Ваціф Бутрос Ґалі-беґ, визначний письменник (пише на французькій мові) є міністром заграничних справ.

Своє відношення до Анґлії зясував Заґлюль паша у маніфесті: „Від парляментарної більшости жадатимемо, щоби передусім негайно навязала переговори з британською владою, щоби порішити ціле египетське питання, щоби делеґати не потребували вязатися минулими договорами, які позаключували бувші египетські правительства. Бо вони не мали права накладати обовязки на Єгипет. Підемо на переговори, свобідні від цих противзаконних перешкод, з сильною відрою, що дійдемо до повного рішення цілого египетського питання. Єгипетський парлямент займеться ревізією недавніх законів, а влада правитиме країною, користуючися народнім довірям і без чужих встрявань".

Заґлюль паша (на котрого програму пристав тепер і султан Фуад) не признає доконаних фактів своїх попередників, головнож анґлійську заяву з 28. лютого 1923 р., в котрій сказано, що Велика Британія задержить status quo, цебто військову окупацію доки окремішні права Єгипту не будуть признані окремішним договором.

**Становище египетських націоналістів** є непримириме. Вони вважають анґлійський протекторат (з 1914 р.) незаконним, бо введений одностронно, **без згоди Єгипту.** Таксамо проголошені Анґлією свободи є односторонні, не обовязують Єгипту. Як зовсім незалежна держава, Єгипет не може терпіти анґлійських війск на своїй території.

На ці жадання може Анґлія й пристала би. Та трудноці повстають із дипльоматичних домагань, поставлених Єгиптом: **незалежність цілої Нілевої долини без якогонебудь обмеження.** Договора про Судан (1899 щ.) Єгиптане не признають, а Анґлійці вложили там богато гроша й праці. Єгиптяне, без огляду на якінебудь історичні права, не годяться, щоби Судан був у чужих руках, бо тоді їх незалежність була би ілюзорична. Єгипет не може жити без Ніля. Посідання його берегів і долішнього бігу не є достаточне, коли береги й греблі, які управильнюють наводнення, — є в чужих руках. Крім цього жадають Єгиптяне, щоби всі чужі власти мали в Єгипті однакові права і щоби капіталяцію знесено окремими договорами між Єгиптом і інтересованими сторонами.

Від 1882 року вдалося Анґлійцям здобути в Єгипті уприв╌ілеєне становище. Велике значіння Єгипта на переході у Червоне й Індійське море, приневолило Анґлію осісти там, щоби забезпечити свобідну комунікацію між поодинокими краями британського королівства. Одначе сьогодня Єгипет має власне військо й бажає стрясти всі анґлійські впливи, всю зависимість від Великої Британії. Сьогодня Єгиптяне не вдоволяються вже не самим відібранням своєї землі Анґлійцям, не вдоволяються вже здобутим Гомрулем. Сьогодня вони бажають відібрати Анґлії її міст (сполуку) до Індій й Австралії. Воно й зрозуміле, що ніяка анґлійська влада, навіть лябурістична, не хоче пристати на це. Який вислід цього буде, ще не звісно. Чи Заґлюль паша поставить лагідніщі жадання, чи ввійде в боротьбу з Анґлією чи сам уступить.

# ДОПИСІ

## БРУКЛИН, Н. Й.

**Панахида по бл. п. О. Бесарабовій.**

В неділю, дня 30. м. м., відправив о. В. Лотович панахиду по бл. п. О. Бесарабовій в українській католицькій церкві в Бруклині і в каплиці в Савт Бруклині. Зібрано на політичних вязнів у Галичині $18.75, які громада вишле через Обєднаннє до Львова.

## КОРТИС БЕЙ, МД.

**Народні збори.**

Дня 16. марта, заходами о. В. Маньовського відбувся народний збір в гали парохіяльній, на котрий зійшлася горстка свідомих людий. Збір проводив о. В. Маньовський і представив зібраним, що велика потреба нам підпомагати в старім краю бідних голодуючих як і взагалі на всякі потреби наш обовязок складати народний податок. Таксамо перечитав зібраним допись, в котрій було поміщено за бл. п. Басарабову, що Ляхи її замучили у Львові. Відтак завізвав зібраних, щоб складали жертву на старий край. Присутні зложили 20 долярів, котрі вислалося зараз до Обєднання.

Імена жертводавців: о. В. Маньовський, Т. Добростан і П. Войтович по 2.00; А. Будагази, І. Бойко, Гр. Касій і О. Шандровський по 1.00; Е. Винтвицький, Н. Кульчицький, В. Будагази, Н. Чайковський, Любинець, А. Бартіх, Е. Лечелська, п. Дейвис по 50 цнт.; А. Касій і І. Хімяк по 30 цнт.; Ю. Вартин 25 цнт.; О. Чайковська 5 цнт. — Разом $14.90.

Давніще зложили: О. Бойко 1.00; Д. Любинець 75 цнт.; Т. Добрсотан, П. Войтович по 50 цнт.; А. Шандровський, І. Шандровський, Ч. Касій, Е. Вінніцька, І. Крисовай, І. Бойко, С. Содомора, Н. Курка і І. Вішньовська по 25 цнт. — Разом $5.00.

Всім жертводавцям щире спасибі!

Мені прийшло на думку, колито одного часу шановний дописуватель Чуй-Дух писав в „Свободі" допись за одного Івана Неруш, який то він був скупар і без людського серця, що ніколи не відчував народної потреби, а однаково по якимось часі дався переконати з ріжних промов на вічах та з листів і нараз став народним робітником і був добрим патріотом. А у нас, в Куртиз Бей, на жаль, також такі есть Івани Неруші. Хоть їх більше є таких, але я говорю тільки за одного. Він то вже така людина, що не дасться нічим переконати ані навести на добру дорогу. Тота скупість йому очи цілком заслїпила від народної роботи. Він не відчуває ні стонів ні жадної народної болізни. Така людина то гірще ворога Ляха. Як та зараза ходить поміж люди. Коли тільки який мітинг або які збори, то він прийде, переслухає, зміряє кождого очима від ніг до голови, а відтак забирається і еще критику сліпу провадить з таким, як сам. Може, коли би тут находилася еще польська жандармерія, то він готов пійти і еще замельдувати, щоб людий розігнати, аби не мали ніякої нагоди. Аж нервами потрясає, коли поглянеш на таку людину. Чи нам так далі терпіти такій людині тай ще подавати йому руку як приятелеви? Ми повинні з ним розправитися так, щоби він не мав місця поміж добрими людьми.

**Учасник мітинґу.**

## НЮАРК, Н. ДЖ.

**Вистава нової штуки.**

Перед виставою нової штуки в усіх народів принятий звичай дати їй певний розголос, рекляму, заінтересувати ширший загал прийти на виставу та оцінити його твір. У нас в Нюарку за пару днів буде перша вистава нової штуки, тому вірю, що редакція „Свободи" відступить мені трохи місця на своїх сторінках дещо написати про саму штуку.

Штуку написав місцевий молодий драматурґ, котрого уже кілька штук друковано. Сама штука, яка носить заголовок „Тихі Герої", се модерна драма, написана на тлі життя Українців в Америці. Автор старався схарактеризувати деякі типи наших людий. Він, головно, порушив болючий проблєм нашої молодіжи нового покоління, їхній світогляд та відношенне до старого покоління. Одначе провідна ідея штуки є виказат ипобіду характеру одної дівчини над тілесною красою другої.

Ради читачів „Свободи", котрі прийдуть на виставу штуки, позволю собі подати короткий зміст штуки, задля лучшого її зрозуміння.

Річ діється у великім місті. Семен, богатий „шторник", має розумну і шляхотну дочку Стелу. Він, будучи захланним і самолюбним виглядає для дочки богатого жениха. Стела-ж має свої переконання і бажання. Вона потихо закохалась у біднім ідейнім Романі, котрий пише поезії. А Роман Стелу не кохає лиш поважає яко близьку товаришку. Він закохався в Розі, товаришці Стели, великій красавиці, але пустій та безідейній. Роза, знова, більше любить Фелікса, подібного собі вітрогона. З Романом вона лише фліртує, щоб його до Стели не допустити, хотяй обох щиро не любить, лиш ганяється за танцями й роскошами. Фелікс Розу любить пристрасно; купує їй подарунки та водить її на танці.

В сі любовні заплутання вмішується другий „шторник" і різник, конкурент і скритий ворог Семена, котрого автор, після звання назвав Бучером. Бучер вже з матеріяльних мотивів постановив дістати Стелу собі за жінку та за всяку ціну посісти склеп Семена.

Семен настигає Стелу швидко видаватись. Стела відмовляється і в суперечці виявляє свою любов до Романа. Семен лютий і грозить, що Романа скорше вбє, а її за жебрака не дасть. Семен Романа почав ненавидіти, а при одній нагоді, коли Роза поставилась до нього й він назвав її розпусницею і Роман обстав за Розою, Семен заказав йому приходити до його склепу та відвідувати Стелу. Сю нагоду вихіснував Бучер. Він післав сватів, і Семен примусив Стелу приняти їх.

Але Стела має двох щирих приятелів, котрі бачучи її клопоти стараються помогти. Один, на імя Немон, представляє собою таємничу особу. Він є світовик, тип дивака й фільософа, котрого національно трудно означити. Він шукає і боронить правди. Стелі він старається помогти, бо любить її характер та ідейність. Другий приятель Стели простий, дотепний мужик—„Вуйко Штіф". Він є тим, що відкриває Семенови самолюбні заміри Бучера.

Природно, Семен посварився з Бучером і сказав йому, що дочки не дістане. Бучер глядає пімсти. Йому Фелікс стає у пригоді. Фелікс знайшовся в грошевих клопотах. Бучер використовує його положенне, і обидва плянують.

Коли Немон довідався, що Семен не видасть дочки за Бучера він зі Штіфом уплянували погодити Романа і Розу із Семеном, та остаточно довести до того, щоб Роман зблизився до Стели. На означений вечір вони всі мали зійтися в домі Семена й помиритись. І так, сього вечера Роман приходить до дому Семена і застає його застріленим на смерть, і Розу присутну. Роман кохав Розу. Думаючи, що вона вбила Семена за свою зневагу, сказав її утікати, бажаючи її заслонити. Роза відпирається, але під напором Романа, утікає. Скоро відтак надходить Стела. Вона, побачивши батька убитим, думала, що то Роман застрілив. Вона не вірила, щоб він був спосібний до душогубства. Прийшла поліція і на слідстві Бучер, а головно Варвара, мати Стели, звалили вину на Романа. Стела тут виявила свою велику любов до Романа тим, що фалшивим зізнаннем хотіла охоронити Романа від арешту. Роман в сім моменті пізнає шляхотність і любов Стели. Але Стела не вратувала Романа. Його арештовано і засуджено на електричне крісло.

З арешту Роман пише свою сповідь, в якій виливає свою любов до Стели. Вона в розпуці. Вона віднайшла свого любого, але яка доля його!

Розі байдуже — з Феліксом гуляє, а Бучер, не маючи перешкоди, залицяється до Стели. Але Немон і Штіф не сплять... Немон, чоловік небувалий і великий психольоґ. Він знає, як злочинця підійти. При нагоді настроює Фелікса проти Бучера. Бучер у сварці побив Фелікса. Фелікс у пімсті виявляє дійсного убивця Семена — Бучера. Закінченне щасливе. Роман увільнений, повертає до Стели й заручується з нею.

Се меньше більше зміст штуки. Можливо знайдуться деякі неточности, але не можливо бути точним без докладного перестіовання штуки. Однак, з того, що прочитали, бачимо, пробу автора описати житте імігрантів витворене новими обставинами. Сі змагання гідні загального підпертя. Таких штук нам якраз бракує. Ми хочемо бачити своє житте в Америці на сцені. Се нам близше ніж, наприклад, сільське житте, яке вже забуваємо. Головно для молодого покоління такі драми зрозумілі. Тому наш загал повинен заохотити автора в його шляхотних змаганнях громадною участю у виставі.

Черга згадати, що штуку виставляє Жіноча Запомогова Орґанізація в Нюарку, і всей дохід призначений на український шпиталь інвалідів у Львові.

**Провінціонал.**

## НАРОДИ В ЕВРОПІ.

В Европі живуть такі племена: германське, романське, кельтійське і славянське. Славянське племя обіймає: Москалів 70 міліонів, **Українців 37 міл.,** Поляків 20 міл., Сербо-Хорватів 10 міл., Чехо-Словаків 9 міл., Білорусів 7 міл., Болгарів 6 міліонів.

Отже поміж Славянами Українці заюмають друге місце, а поміж народами Европи пяте, бо в Европі живе:

Німців 77 міліонів, Анґлійців 43 міл., Москалів 70 міл., Французів 38 міл., Українців 37 міл., Італійців 34 міліонів.

# З ОБЄДНАННЯ.

**(Комунікат ч. 4).**

**Чергове місячне засіданне Обєднання відбулось дня 31. марта с. р.**

**Отворено його повстаннем з місць на знак пошани найновійшим жертвам ляцького насильства, покійним Ользі з Левицьких Бесарабовій і Гнатови Дацькову.**

**1) У звязку з тою траґічною подією рішено вислати в найблизших днях делеґацію до державного секретаря у Вашинґтоні. В склад делеґації входять: о. Володимир Сполітакевич, Т. Грицей, М. Дармограй і О. Ревюк. Делеґація предложить заразом відповідний меморіял, який на засіданню відчитано і одобрено, і який у свому часі буде поданий до загального відома.**

**2) З радостю принято до відома перший консолідаційний крок, зроблений на окружному міжпартійному зїзді в Станиславові, на якому представники незалежної ґрупи трудової партії, радикальної партії, політичного уґруповання „Заграва" та незалежної робітничої ґрупи тактично обєднались; покликали до життя Окружну Політичну Раду; та візвали всі державницькі українські партії до створення в найблизшому часі УКРАЇНСЬКОЇ МІЖПАРТІЙНОЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ В ГАЛИЧИНІ.**

**Заявляємо, що український нарід в Америці нетерпеливо ожидає того обєднання в старому краю, а коли воно наступить, підіпре його морально і матеріяльно.**

**3) В справі скликання в Европі ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСУ з усіх українських земель для створення одного українського революційного центра, про що була згадка в попередному комунікаті, просимо ще раз ініціяторів тої думки, а дальше нашу пресу, як американську так і краєву, забрати в тій так важній справі голос. На нашу думку американське громадянство повинно перше основно ту справу обговорити. За нею мусить заявитись широкий загал, а тоді щойно Обєднанне зможе поробити позитивні заходи. Се для нас важне вже і з того огляду, що скликанне Конґресу в Европі получене з висилкою делеґатів із Америки, а се знову з видатками.**

**4) У справі допомоги РІДНІЙ ШКОЛІ рішено повести загальну збірку підчас Великодних Свят і видати в тій справі осібну ще відозву. Сьогорічна ЗБІРКА НА ПИСАНКУ БУДЕ ВІДБУВАТИСЬ ВІД 27. КВІТНЯ ДО 11. МАЯ С. Р. Звертаємо увагу всіх товариств, комітетів і осіб, які уладжують балі, забави, концерти і вистави, що вони повинні пійти за старим краєм і призначити хоч 1% брутто з доходів на Рідну Школу. Тесаме відноситься і до бизнесменів.**

**5) З загального приходу за місяць март в квоті $2,368.10 рішено вислати до краю 1,475 дол. і розділити їх після волі і призначення жертводавців як слідує: Рідна Школа 250, Політичні вязні 225, Вільний Університет у Львові 150, еміґрантам на Кубі 150, ремісничій бурсі у Львові 100, сиротам 100, інвалідам 100, голодуючій еміґрації 100, Стрільцям в Чехо-Словаччині 50, студентам 50, Зах.-укр. Тов. Ліґи Націй 50, Укр. Національний Музей 50, Укр. Скиталець 30, дітворі в таборах інтернованих в Польщі 25, вдові по Івані Франкови 25, письменникам 20 долярів.**

**ЗА ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:**
**о. Володимир Сполітакевич,** предс.; **Дмитро Швоґрин,** секр.

# ЛЮДИНА Й СЛОВНИКИ.

**Картки з щоденника.**

(Від власного кореспондента).

Людина у своїм відношенню до словників переживає три доби.

Перша доба. Людина щойно починає жити свідомим життям, починає читати поважні книги, а то й пописувати. На кожде запитанне, на кожде нове слово й поняттє словник мусить дати відповідь і пояснення. Словником все починаєтся й словником кінчається. Людина є малою дитиною, а словник — нянькою.

Друга доба. Людина переконуєтся, що не все можна знайти у словнику, що не на кожде запитанне він може дати відповідь. Виникає почуттє досади, яке скоро переходить у роздратовання, а потім і в зневагу. „Чого я не знаю, того й словник не знає". І кінчаєтся тим, що людина зовсім перестає користуватись словниками.

Третя й остання доба. Людина має за собою досвід кількох літ, а то й десятиліть. Вона переконалась, що нема на світі нічого ідеального, досконалого, що кожда річ має свої сильні й слабі сторони. І людина знов повертаєтся до словника, але користується ним мудро, обережно. Словник вже не нянька, а приятель, або, скажім, вірна дружина. Як від останніх не можна всього вимагати, бо нема на світі такої людини, яка моглаб усе дати, так і від словника вже не вимагається неможливого. Коли приятель чи дружина хоч часами дають розраду й втіху, то й за це треба хвалити Бога. Коли словник хоч часами стає у пригоді, то й це велика полехкість.

І на цій засаді відносини між людиною та словником „стабілізуються".

* * *

Ці думки виникли в мене не без нагоди. По довголітній перерві я знов побачив перед собою наші добрі, старі **українські словники: українсько-російський Бориса Грінченка й російсько-український Уманця і Спілки.**

Признаюсь, у першій хвилині, коли я побачив перед собою ці книжки, я не відчув особливої радости. „Ну, щож, видали — то видали, комусь буде на потребу"... Бачите, я все ще переживав оту другу добу, коли людина опечена першими неповодженнями, взагалі „сердиться" на словник і не хоче їх знати. Отже „комусь" малі ці словники послужити на потребу, але не мені, бо „чого я не знаю" того й словники не знають"...

Але радість прийшла, як тільки я почав перегортати сторінки словників, особливо Грінченкового. І яка радість! Наче свіжими пахощами з наших степів і ланів повіяло на мене! Ціла бездонна скарбниця живої української мови знов розкрилась передо мною, і я тепер **читаю** словники — слово за словом, сторінку за сторінкою, як ніколи не читав ні одної „захоплюючої" книги.

По старій памяті я знов „перевіряю" словники, чи є в них те або инше слово. Тільки я тепер шукаю не за перекладом чужих слів, а за нашими, суто українськими словами. І, розуміється, не все знахожу. Так, я не знайшов у Грінченка таких слів, як (беру перші-ліпші приклади) „поступки", „стуркач", „оброк", „чугайстер". Але тепер це мене не сердить, а, навпаки, тішить.

А тішить он чому. У Грінченковім словнику зібрано до 60 тисяч слів. Це незвичайно багато, особливо як принята на увагу, що то здебільшого слова **народні** й лише в малій частині — книжні. Якаж та українська мова багата й ріжноманітна, коли й 60 тисяч слів не змогли її вичерпати! І коли я знайшов кілька народніх слів, яких нема у словнику, то кождий читач напевне й собі знайде кілька таких слів. Скількиж у дійсности слів має українська мова: сто тисяч? двісті тисяч? триста?...

Словники Грінченка та Уманця мають ще ту добру прикмету, що мало не до кождого слова в них додано приклади з народніх уст чи з старих книжок. І які вони чудесні, ті народні приклади! Шукав я, пр., за словом „орчик", чи є воно у Грінченка (все, бачите, шукаю „пропусків"). Знайшлось не тільки саме слово, але й приклад: „Величається, як порося на орчику". Цеж ціла картина, й скільки в ній гумору! І так за кождим словом.

Видавництво в коротенькій передмові пише, що передруком словників воно хотіло причинитись „до поширення нашої культури особливо серед зросійщених Українців". Ні, не зросійщеним Українцям потрібні ці словники, а **просто — Українцям,** розкиданим тепер по Західній Европі, Америці й Бо-зна де ще. Блукаючи по світах, **ми тратимо почуття живої мови,** хоч і не росіщимось, не польщимось і не німечимось.

Ці словники — це немов фотографія близької людини, з якою нас доля розлучила. Як би ми ту людину не кохали, а все розлука затирає її риси в нашій памяти. Тут приходить на поміч фотографія. Хоч вона й не може заступити нам місце живого коханого лиця, то все дає нам його подобизну. Так і з словниками. Звичайно, краще було-б поїхати на село, десь на Полтавщину чи Київщину, припасти устами до жерела живої народньої мови й до схочу напитись. Та ба! рада душа в рай, та гріхи не пускають... Оттут словники й стануть нам у пригоді, бо хоч вони й не жива мова, а все її подобизна.

А як тратиться на чужині почуття живої мови, цьому можна було-б навести тисячі прикладів. Ось два перших-ліпших. Д. Дорошенко у своїм „Огляді української історіографії" (Прага, 1923) пише: „Драгоманов не раз докоряв сучасних йому істориків-Українців" (ст. 138)... Звичайно, Дорошенко дуже добре знає, що докоряють комусь, а не когось, та на чужині в нього просто притупилось почуття мови. Так саме читаємо в передмові до збірника „Господарство Чехословаччини" (Прага 1923): „мусимо подякувати одного з директорів п. Дуфека"... „дякуємо відтак сенатора Іраска"... Звичайно, й тих пять осіб, що підписались під цею передмовою, добре знають, що дякують комусь, а не когось, та, сказано: чужина — чужиною.

Певна річ, словники не можуть нікого навчити живої мови й навіть не можуть відповісти на кожде запитанне. Та не треба вимагати від них неможливого. Коли „найкраща дівчина не може дати більше того, що має", то тим паче словники. Але вони під своїми сімома палятурками бережуть **аромат** рідного поля й степу, в них рідний **дух** і частина рідного тіла. Цього вистачає, щоб скласти сердечну й щиру подяку тим, хто втішив закинутих на чужину Українців цим коштовним подарунком.

Прага, 27. лютого.

**Радянин.**



## УКРАЇНСЬКА ЖІНОЧА ГРОМАДА В МІСТІ НЮ ЙОРКУ

скликає

# ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

## В НЕДІЛЮ, 6. ЦВІТНЯ 1924 О ГОДИНІ 3. ПОПОЛУДНІ

**в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.**

**в справі протесту проти звірського заморфовання в ляцькій тюрмі видатної Української Громадянки ОЛЬГИ (з Левицьких) БЕСАРАБОВОЇ.**

**Громадянки і Громадяни!** Нечувані муки терпить український нарід на своїх рідних землях під польською окупацією! Кожний день приносить нам з рідного краю нові і нові страшні вісти про терор, знущання і морди, яких вживають ляцькі наїздники! Мордують невиних, мордують жінок і дітий! Озвіріли не знають меж і в своїх знущаннях, а український нарід, придушений ляцьким чоботом, не може дати належного відпору своїм ворогам. Він змушений терпеливо і мовчазно переносити ці знущання, бо заступитись і оборонити його нема кому.

Тому наш, Громадянки і Громадяни, що живете поза межами досягаемости ляцького багнету, перший і святий обовязок дружно стати в обороні свого народу. Всі сили, всі можливости мусимо віддати на цю оборону. Голос замучених найліпших синів і дочок українського народу кличе нас сповнити цей святий обовязок. Увесь культурний світ повинен почути і знати про ті страшні події, що відбуваються в краю. Ми досягнемо сего превеселюдними вічами і протестами всього українського народу, що живе поза межами окупації ляцьких жандарів. **До пімсти наїзникам кличе українське жіноцтво!** Хай голос його не зостанеться байдужим серед українського громадянства, а гучним дзвоном вдарить в серце кожного і покличе всіх до єдности і боротьби за святе і праве діло — за визволення українського народу. **Всі на віче! Всі до протесту!**

79-80 **УКРАЇНСЬКА ЖІНОЧА ГРОМАДА.**

НА БАЖАННЯ ПУБЛИКИ ЩЕ РАЗ СЕГО СЕЗОНУ

**УКР. ТЕАТРАЛЬНИЙ КРУЖОК ім. М. ДРАГОМАНОВА**

відограє чудову драму

# МІЖ ДВОХ СИЛ

з революційних часів на Україні в чотирох діях

## В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6-ГО ЦВІТНЯ 1924

**в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.**

**Початок о годині 8-ій вечером. ТІКЕТИ: $1.00 і 75 центів.**

В цій драмі беруть участь найлучші сили в Ню Йорку. Драма представляє революційні події в часах 1918—19 році, коли повставший український народ боровся за своє істновання під більшевицьким режімом. Ця драма повинна звернути свою особисту увагу для кождого з нас. Тому, що цю драму написав наочний свідок, котрий переживав усе, а ним є наш славний писатель В. Винниченко. В тій драмі побачите московських комісарів і їхні порядки на Україні. Сподіємось, що шановна публика зрозуміє ціль і вагу цієї драми і прибуде громадно. **В неділю, дня 13-го квітня Кружок Драгоманова відограє одну з найбогатших драм „ЯСНІ ЗОРІ".** 79-80





**Петро Ковальчик.**

## ЖІНЦІ НАШИХ ДНІВ

Живеш, проквітаєш
Аж марно зівянеш,
Як квітка в роздолю,
В широкому полю.

Твоєю красою,
Гріха теж любовю
Веселяться люди
І в свято й в будні!

Солодкий твір нектар
І любощів весь чар
Співають, неситі,
Гріха злом сповиті!

Аж бідну, зівялу,
Мов квітку фіялу,
Потопчуть, зруйнують,
Тай ще поглузують!

Тоді, ти, розбита,
Із серцем пробитим;
Ідеш по розпутті
У чорній розпуці,

Тай світ проклинаєш
І месть присягаєш —
З жалю за наругу,
За серця загубу!...

А яж таки стану
Питать безталанну —
„Чим раньше, ти жила,
Чогож ти хотіла?"

„Чи в серцю горіла
Любов? Чи зацвіли
Якісь там ідеї,
Святі були мрії?"

„Чи силою серця
(Що з болю так беться!)
Дала ти отухи
Коханому, потуги?"

„Дітий чи любовю
До краю святою
Своїх годувала,
До чину скріпляла?"

„Яким кумірам же
Божкам — ти поглянь же
На путь цюю довгу —
Кланялась ти низько до долу?"

— „Не плач же небого,
Й не клени теж нікого!
Бо тільки правдива
Знай, жінка — щаслива!

Лінден, марта 31. 1924.

**Матвій Костишин.**

## ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ

Шляхом тернистим всі ідемо
На стрічу правди волі
Важкий се шлях мук терпіня
Немов в пекольному надолі.
Що крок, що хвиля, все тиран
Борців на жертву покладає.
Ярмо, кайдани, ляцький гнет
Наш брат в неволи проклинає.
Кляне судьбу гірку недолю
Що крилом чорним всіх покрила
Веться неначе змія люта
І серце душу зранила.
Забрала волю, честь і славу
За котру сотні голов поклалось
Кровю зіляли землицю матір
Могил чимало сумних осталось.
Народ закутий нишком жаліє
Зі сліз тіренських вінки сплітає
За їх страдання у тихий спомин
Подяку щиру на них склає.
Складає сльози... не цвіт лелії
На повну рожу ані барвінок
Ні пишні астри, за їх хоробрість
Ані пахнющу руту васильок.
Бо лютий ворог по них гуляє
Допче ногами наші закони
І шлях для брата українця терне
Бо бенкетують в нас легіони...
Бо бенкетують... та все дочасне:
Сон зморить очи, шляхту вколише
І в сон блаженний засне моя камін,
Знова вільненький вітрець задише.
Вітрець задише, сонічно зійде
Мов рідна мати всіх повитає
Розкине лучі по Україні
Тай світло правди в нас засіє.
Тоді рідітне народ закутий
Шляхом тернистим продресь на волю
Скине кайдани, пута ворожі
І повитає красшую долю.

Джемейка, Н. Й., 3. 1924.

## МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. Жеребецька Любов, від. 144, повідомляє, що чвертьрічний мітинг відбудеться о годині 7.30 вечером в суботу, 5-го цвітня в гали Укр. Нар. Дому під ч. 217-219 Ist 6-та ул. На порядку нарад справоздання фінансового секретаря, касієра і контрольної комісії. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 3 дол. — І. Федун, предс.; М. Ямка, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70 повідомляє, що надзвичайний мітинг відбудеться о 7. годині вечером в суботу, 5. цвітня в гали Народного Дому під ч. 72 Моріс стр. На порядку нарад референдум в справі календаря на 1925 рік і другі важні справи товариства. — С. Гладкий, пр.; А. Онисик, секр.



**ПРОСТІР ЛИТВИ.**

Останні поміри виказали, що простір литовської републики має 53,453 квадратових кільометрів, при чому Вильно і Мемель не обняте помірами. На кождий квадратовий кільометер припадає 38 мешканців.



















**ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО**

# СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

**І. том.**

**СПОГАДИ.**

**XII. (1900—1903).**

(43)

Коли в газетах почали показуватись признаки війни з Японією і селяне сполошилися, то я їх заспокоював, кажучи, що до війни не дійде, бо тепер технічні засоби такі страшні, що всі бояться її і клопочуться, щоб не було війни на світі, а суперечки рішалися полюбовним судом. На це відповів мені Коповий, як і раз-у-раз гучно і енергійно:

— Це ви говорите про Гагську конференцію? І ви їй віриєте? Та це вони так тільки говорять. Знаєте, як Толстой каже: як ріжуть теля то пані так гидує та жалкує, плаче та труситься, а як поставлять на стіл печеню з того теляти, то так його їсть аж облизується. От так і це. Вони так не люблять війни, так не хотять її! А захопити лакомий шматок як Манджурія, чи Корея, та ще мужицькими головами, то вони ої! які ласі.

Як настала війна, то село наче прокинулось від віковічного сну: в Товариській касі (кооперативі) і по хатах народ збирається, читають газети; звичайно один читає в голос, а всі слухають, а потім балакають, балакають...

— От добре, що у нас є товариська каса, то ми, двічі на тиждень, як приходить почта, збіраємось собі своєю тісною кумпанією, наче по справам товариства, випорожнюємо самовар за самоваром та читаємо газети та розмовляємо про війну. Ви іздите скрізь по світі, то певне чуєте багато такого, чого й в газеті нема?

— Ні, відповідаю, — певного нічого нема з війни, а по внутрішні справи, то де, що є такого, чого в газетах не пишуть. От є чутка, що в Фінляндії та в Польщі неспокійно, та й Кавказ заворушився, навіть в Сибірі Буряти незадоволені своїм станом і посилали до царя прохання, щоб не міняли їхніх давніх порядків.

— Он, бач, каже Оправхата, — всі народи ворушаться, а Україна спить!

— Не дуже й спить! — обізвавсь усміхаючись Кравченко. — Он як прочитав піп у церкві манифест про війну, то баби зараз почали журитись: скільки то на нашого повстало — цар Польський, цар Казанський, цар Астраханський та ще якийсь бутербродський (обдорський), чи як його! І то-ж кожний добивається за своє: той за батьківщину, той за дідизну. „Та вже Лаврін Лукавий їх заспокоїв: — Дурні, каже, чого ви журитесь? — Та він в хаті сидіти-ме там мужицькими головами накладати-муть.

— Піп росказуе в церкві, що це настала війна християн супроти поганих язичників, — каже Коповий, а виходить, що язичники милосерднєщі за християн. Оно у газетах пишуть, що після бою з нашими кораблями, японці не дали нашим людям потапать, а виловлюють їх з води, лічать у своїх шпиталях, а наші, росказують салдати, що були в Китайську війну, потопили в Амурі скілька тисяч китайських крамарів та робітників, як вигонили з Благовіщенська. От про це в газетах і не писали!

— А нехай спробує яка газета правду сказати, то зараз макриють, обзиваєтся Оправхата, — он в кожнім числі є звістки, що ту газету закрили на 6 місяців, ту — на 8, а ту зовсім. От її боються, бо тепер саме жнива для газет.

— Тепер вони пишуть більше про те, каже Малинка, як Куропаткіну в кожнім городі дарують по іконі (образі); це щоб для нього самого аж два вагони ідуть, буде де складати!

— Ну видне діло, що тепер Японці пропали, глузує Коповий, — бо нашому поможе як не св. Микола, то св. Юрий.

— Гледіть, щоб йому не було, як тому Ляхові, сміється Кравченко, — що не міг на коня вискочити та став святих просити: „Свенти Антоній, поможе на коня вискочити! та й не вискочить — „Свенти Франціску, поможи сісти"! та й не сяде — і так просив усіх по черзі — не помогли. Тоді скрикнув: „Вшисці свенці, поможіть"! розігнавсь, та й упав по той бік коня, та й каже: „Та не вшисткі разом!" Побачимо, як наші на сухопутті воювати-муть, а на морі вони наловчились: тільки побачать Японця, зараз і впірне у воду, от як „Варяг" та „Кореєць", або — ба-бах! та полетять за хмари, як „Енисей".

Коли трапилась катастрофа з „Петропавловськом" разом з яким загинув Макаров і всі матроси, а врятувався тільки один великий князь Кирил Володимирович, то хтось заввважив: „От щастя князеві".

На це Кравченко відповів:

— Яке там щастя! — просто г...о ніколи не тоне, а раз-у-раз зверху плаває.

Жарти жартами, а справді, як по вашому, чим війна скінчиться?

— Хто його знае, кажу, — мабуть скінчиться тим, що до титула царського додасться ще й цар Манжурський.

— Або як наші дяк казав, що тепер Наш вже величати-меться так: „Государь Великія, Малия, Бєлия ще Жовтия Руси".

Дяк наш, Станіславський, теж штукар: ми якось розмовляли про те, що у Нашого в Порт-Артурі нема вугілля для кораблів, а через те вони й не виходять проти Японця, а дяк, моргнувши усом та прижмуривши око, і каже: „Ми й без вугілля Японця побємо, у нас каже, ладану багато; будемо кадити, то вони не витерплять духа, того ладану і тікатимуть, а ми будемо кадити й кадити, поки не дочекаємося „дарованії побіди над врагом", то Господь Бог нас швидче послухає, як язичника Японця.

— Чи ми побєм, чи нас побють, а добра не жди, заввважив хтось. — Накладуть акциз (податок) на карасин (нафту), на тютюн, на сахар, побільшать податки на землю, то ми й поплатимо росходи за війну.

— Ні, ні, обізвався Оправхата, — як нас побють то буде краще. Он, у газеті була перепечатка з „Нового Времени", чтось каже, що після того, як нас побито під Севастополем, то дали нам волю, новий гласний суд, земство; то коли побють і тепер, то дадуть землю і трошки волі...

— Та землі вони повинні дати хоч покаліченим на війні, промовив Малинка.

— Ажеж як чавунка (залізниця) або фабрика покалічить кого, то дають пенсію: неодмінно і вони повинні дати, про це скрізь балачки йдуть; чи нас побють чи ми побємо, а земля хоч покаліченим солдатам буде.

— Як наші побють, то все зостанеться по старому, заввважив Оправхата, — бо значить у нас все добре, а коли нас побють, то може великі переміни будуть. Аже коли чоловікові невдача, то він радиться, роспитує людей, що йому робити, служає порад; а коли йому раз-у-раз везе, то він і слухати нікого не хоче, щей налає того, хто вмішується. Отак і в сьому ділі. Я думаю що як би нас тут попобили добре, а тут скрізь щоб почалися розрухи... от тоді було-б діло! А коли тут скрізь буде тихо, то хоч нас там і побють, то все зостанеться так, як було, тільки податки побільшуться.

— Ні, що не кажіть, обізвався іронічно Кравченко, а Японця таки „коварний"! Ну, щоб йому було послухати Нашого, як він на гагській конференції казав: „Нехай буде вічний мир; я заберу Манжурію, Корею, Китай, а ви мовчіть, щоб був мир. Ні, „коварний" Японець не послухав, а „віроломно" напав на нашого.

(Далі буде).

Іван Лепушич:

## БІЛИЙ ЛИС.

(З хорватської мови).

Поза сільською цариною простягнувся великий луг. Властиво це тепер вже не луг — то було колись — тепер це толока, на якій росте й зелениє все, що хоче. Близько толоки росте вербняк, за вербняком тече річка, а по той бік річки стоїть величезний старий ліс.

На цій толоці з давніх давен залюбки спиняються Цигане. Треба їм пасовиська — ось під рукою трава. Треба їм води — он тече річка. А дров також не бракує: під боком є ліс, а там повно сухого хмизу. А що найголовніше: до села також близько. Шкода тільки, що в селі стоїть громадська хата, а в ній командує новий війт з великими вусами. Війт, кажуть Цигане, є гострий як серп, і не знає ніякого милосердя. Тепер він ще десь видобув старий припис: Цигане не сміють залишатись на тій толоці довше, як 24 годин!

Циганови це байдуже, доки ліс зелениє й кос щебече! Де він нині вечеряв, там він завтра не обідатиме. Та коли вдарить мороз і вітер починає своїм способом голубити біле поле — тоді Циган без села й лісу нічого не вартий.

Хто не знає Цигана Алекича та його численної родини, жінки, шістьох дітей і старої матері? Алекич з цілою своєю родиною розташувався серед вербняку. Діти пішли в ліс за хмизом, жінка пішла по воду, стара скрутилась клубочком під грубою вербою, сам Алекич якраз захожується коло того, щоб розіпясти своє закурене шатро, аж тут на сцені раптом появляється громадський солтис.

„Гей, Цигане, ти, бачу, хочеш тут отаборитись?".

„Авжеж, пане, це моє давне місце, де ще мій прадід ставав шатром, а також батько мого прадіда".

„Це було давно колись, голубе! Нині инший закон. До завтра щоб тебе тут не було, а то ми тобі поможемо спакуватись!"

„О пане, не роби цього!" каже Алекич і благаюче підносить руки. „Глянь, як холодно. Поле все обмерзло, листя й гилля побіліло, ніде не видно ані ступня трави. А тут близько до села й дров є, скільки хочеш!"

Солтис нічого на це не каже повертається та йде геть.

Минає день, минає ніч, настає другий день, і солтис мельдує панови війтови, що Циган Алекич все ще стоїть шатром на толоці, немов хоче дочекатись там одлиги.

Війт нічого не каже, тільки поважно підкручує свій лівий вус. Чекай-но, Алекичу, завтра підеш до буцигарні, а твою родину випроводимо поза межі громади.

Леди стало на світ благословитись, коли вже війт стоїть перед Циганом на толоці. На плечі у нього ловецька рушниця, при його ногах вишкирив зуби його рудий пес. Очевидно, він вийшов на полювання, бо з нього завзятий мисливий.

„Ку-ка-ре-ку!"

Когут, червоний як тульман, вилітає з шатра й піє.

„Що, Цигане, ти маєш і півня?" питається війт.

„Аякже, пане. У моїй господі все може знайтися".

„А є в тебе й кури?"

„Одну я мав, але й ту шуліка роздер".

„Нащож тобі когут?".

„А щоб він вітав світову зірницю та ясних панів".

„Уважай, щоб лис його не забрав".

„Правду ти мовив, пане! Якраз лиса мій когут так боїться, як грішник пекла. І не дарма він боїться, бо цілу ніч білий лис нишпорить кругом і чатує на нього. Білий він, як молоко, отой лис, білий од голови аж до хвоста. І мій когут тулиться коло печі, як дуценя".

„Що ти тут варнякаєш про білого лиса? Я чув, що на далекій півночі бувають білі лиси але в нас бувають тільки жовті".

„Пане, присягаюсь твоїми шановними вусами! Я тверезий я не брешу, повір мені, аби я так був здоровий, цілу ніч нишпорить білий лис довкола мого шатра, білий як молоко. Кажуть, що білі лиси нападають і на людей. Тому тремтять мої діти — й коні також здригаються".

У війтовім серці починає палахтіти бажання зловити білого лиса. Він з початку хотів прогнати Цигана з толоки, але тепер він думає тільки про нечувану здобич.

„Ласкавий пане, бодай тобі смакувала твоя панська страва! Не проганяй Цигана в такий страшний холод — Бог тобі за це відплатить!"

„Зоставайся! Як настане ніч, я прийду сюди з моїм псом на засідку, й коли я заполюю білого лиса, то можеш про мене тут зоставатись хоч до Святого Юрія!" каже війт і повертається, щоб іти.

„Пане, дай Циганови тютюну на люльку, щоб він собі загрів вуса!"

Війт дає йому цигару.

Тимчасом із шатра вилазять малі й починають скакати кругом війта, як зайчата. Очима він їх перелічує, сягає в кешеню й викидає їм шість грейцарів, за які вони починають вовтузитись у снігу. Тоді він спішно йде геть, заки стара й молодіж його не побачили. Задоволено поспішає він до дому. Гей, ото жінка радітиме, коли вона ще цеї зими зможе пишатись у кожусі, отороченім білим лисом!

Того дня у селі було повно Циган. Алекич збирав сіно. Його жінка, повязавши стегна хусткою й положивши туди найменшу дитину, жебрала по хатах. Решта дітей у-двійку і в трійку заглядали до кождого двора.

Люде дивувались, що війт мовчить. Вони дивувались, бо нічого не знали про білого лиса. Але війтиха не дивувалась, а напхала Циганової жінці повну торбу хліба й пирогів.

Над вечір війт набив обидві люфи своєї рушниці здоровим шротом, як на вовка, закинув рушницю на плече, взяв пса на ретязок і з тим подався на засідку, щоб заполювати незвичайну здобич — білого лиса.

У вербняку він став за стовбуром грубої верби, цілком покритої морозом, якраз напроти Цигановогo шатра, а пес спокійно ліг коло його ніг.

Віє холодний вітер і мороз здорово припікає. Зза лісу показується місяць, і зорі мерехтять на холоднім небі. Мороз укриває війтову чорну бороду білою пеленою, й здається, що він за ці дві години посивів. Війт переступає з одної ноги на другу, а пес стогне й гарчить, він не може спати, бо й йому мороз докучає, а він навіть не сміє струснутись.

Із шатра дим виходить на всі чотирі сторони. У середині тихо. Все спить. Один Алекич сидить коло багаття, мішає вогонь і смокче свою люльку. Він може тепер смоктати до схочу, бо ж нині його вперше осяяла ласка суворого пана війта, і в його гамані тепер повно тютюну.

Війт чекає, але марно, ніде не видно білого лиса. Вже й другі півні проспівали, а білий лис все не показується. Вже північ. Холод пробирається крізь добрий кожух і пече в шкіру. Війта починає брати досада. Це йому не первина марно простояти ніч на засідці але ще ніколи він так не мерз. Треба піти до шатра й там трохи загрітись.

„Дай тобі Бог здоровля! Білого лиса ти вже здовив", каже йому Циган замість привітання.

„Якого лиса? Що ти там верзеш? Бачиш вже північ, а лис і не думає показуватись. А холод такий, що я аж задубів. Диви, як мені борода обмерзла!"

„Отож воно і є, маскавий пане! Це і є той білий лис, що чатує на когута й на коні й на всіх моїх людей, так що вони готові в землю влізти зі страху перед ним. Так вони його бояться. — І я також боюсь. Подивись на свою бороду й на свої шановні вуса, це білий лис що нападає на бідного Цигана й кусає його. І коли б не шатро й не багаття — й не твоя ласка, пане — то він би нас загриз аж до маслаків".

Так-то Циган викрутився, й бігме йому було не до жартів, і війтови також ні. Той здвигнув раменами, ще трохи погрівся й пішов зі своїм псом назад до села. Досить тяжко йому було нести білого лиса.

На другий день він дав соцькому наказ не проганяти Циганів з толоки.

„Хоч вони й Цигане", пояснив він, „а все-таки люде".



**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"**



**ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК**

**64 СТОРІН КАТАЛЬОГ КНИЖОК 64**
**ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"**
**ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!**

**ПРИ ЗАМОВЛЕННЯХ ПОНАД $5.00 ДАЄМО ВІДПОВІДНИЙ ОПУСТ.**

**"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.**

## НАРОДНІЙ ПОДАТОК

**(Вплачений до Обєднання в місяці марті).**

1) Джерзи Сіті, Н. Дж. У. Н. Союз (разом 650.00 на ріжні ціли) .......... 100.00

2) Йонкерс, Н. Й. Тов. Подільська Січ, зібрав В. Мандзій.... 10.00
Зложили: Михайло Фатюк 3.00; Мих. Притула 1.50; Теодор Малюх 1.00; Трофим Нечеснов 75 ц. по 50 цнт.: Бартоломей Ґаздун, Василь Мандзій, Семен Пилипишин, Онуфер Бабій; по 25 цнт.: Йосиф Романич, Василь Голіят, Теодор Луців, Василь Чолій, Ів. Бабій, Гнат Кривцун, Іван Мацькевич.

3) Когус, Н. Й. о. Лев аЧпельський (перша пол. за 1924 р.).. 6.00

4) Йонкерс, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. С., переслав о. Сполітакевич .......... 8.25
Зложили: по 25 цнт.: Ю. Баволяк, В. Цюрик, С. Дошна, Клим Дзюба, Атанас Дубянський, Сем. Фецко, Павло Федак, Мих. Ґузій, Т. Гаврильчак, Юрій Ямбра, Андрій Корінь, Іванна Ковальчик, Артемій Корінь, Евдокія Клап, Петро Момот, Теодор Морох, Ст. Оліяр, Анна Обух, Теодор Павчак, Теодор Русинко, Стеф. Радко, Семен Стасяк, Іван Спяк, Петро Слота, Варвара Скальська, Омелян Тутко, Кондрат Урбан, Назар Васічко, Йосиф Збоян, Марія Обух, Марія Лусик, Катерина Заремба, Михайло Цеплий.

5) Йонкерс, Н. Й. Переслав о. Сполітакевич .......... 6.00
Зложили: Теодор Майчик, Павло Баран по 3.00.

6) Филаделфія, Па. Відділ 144 „Провидіння", переслав Евген Якубович .......... 5.75
Зложили: Теодор Кольонський 3.00 за 1923 р., Онуфрій Боднарчук 2.00; Теодор Кольонський (за 1924 р). 75 цнт.

7) Филаделфія, Па. Відділ 144 Провидіння, Н. Н., переслав Е. Якубович .......... 2.00

8) Бетлеґем, Па. З віча (на боєвий ф.) переслав М. Паращак 41.28
Зложили: по 5.00: Ваврик Запоржоний, Михайло Юркевич, Дмитро Підгайний, Максим Паращак; Андрій Навроцький 4.00; Олекса Запоржений 3.00; по 2.00: о. д-р Жук, Григорий Пипюк, Марія Данило, Василь Кас, Василь Підгайний; по 1.00: Микола Підгайний, Андрій Сисак, Максим Каспряк, Іван Демко, Ольга Підгайна, Іван Каплун, Данило Йосик, Іван Морикоп, Ілія Михальський, Василь Яртимик, Олекса Пиріг; Никола Рубач 50 цнт.; дрібними датками 4.28.

9) Мекдоналд, Па. Збірка на боєвий фонд, зібрав і переслав Микола Гулик .......... 24.00

10) Аллентавн, Па. Від місцевого Обєднання, переслав о. д-р Жук .......... 13.50

11) Вудгейвен, Н. Й. В. Костів 2.00

12) Нентікок, Па., о. Нестор Дмитрів (за 1924 р.) .......... 12.00

13) Бріджпорт, Конн. Тов. Українська Січ, переслав Йос. Підлуський .......... 5.75
Зложили: Микола Варій 1.00; по 50 цнт.: Гр. Бакай і Петро Зелінський; по 25 цнт.: Йосиф Волк, Теодор Дрозд, Стефан Іващишин, Василь Кузів, Іван Кузів, Микола Мельник, Іван Каблак, Петро Гринюк, Іван Чоп, Мартин Шиманський, Йосиф Чайковський, Володимир Венґринович, Михайло Галькевич, Іван Глива, Йос. Підлуський.

14) Ірі, Па. Бр. св. Петра і Павла, від. 40 ,переслав В. Ганрилів 1.75
Зложили: по 50 цнт.: Н. Гаврилів і В. Томс; по 25 цнт.: Т. Сатишур, Й. Вітковський і М. Пелінський.

15) Йонкерс, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, переслав В. Мандзій .......... 5.00
Зложили: Теодор Малюх 1.00; Микола Чолій 75 цнт.; по 25 ц.: Іван Песик, Трофим Нечеснов, Михайло Федьків, Василь Чолій, Гнат Кривцун, Петро Пилипко, Стефан Салій, Теодор Луців, Бартко Ґаздунь, Іван Мачкевич, Тимко Кренця, Онуфер Бабій, Семен Пилипишин.

16) Міннеаполис, Мінн. Збірка в громаді, переслав М. Ґрубрин.. 7.50
Зложили: по 1.00: Микола Ґрубрин, Олекса Пилатюк, Іван Коцюба; по 50 цнт.; Петро Бутрин, Йосиф Литвин, Онуфр. Шабатура, Петро Гайва, Антін Процай, Петро Кулиняк, Петро Андрущак; по 25 цнт.: Василь Рефцьо, Петро Вонс, Іван Олійник.

17) Палмертон, Па. Дмитро Коцюбинський .......... 10.00

18) Лорейн, О. Бр. св. Андрея, від. 128 У. Н. Союза.......... 2.00
Переслав В. Каршень. Зложили по 50 цнт.: Володимир Каршень, Пелягія Каршень, Михайло Ґалянка, Текля Ґалянка.

19) Ню Йорк, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 66 У. Н. Союза, переслав М. Гандзюк .......... 3.75
Зложили: по 25 цнт.: Малицак Филип, Сьвєнтковський Йосиф, Цюцюна Іван, Биндас Терентій, Биндас Данило, Гандзюк Михайло, Вальґрум Йосиф 1.00; Стирка Мих 50 цнт.; Михалко Анна 75.

20) Пеорія, Ілл. Тов. Укр. Робітників, від. 190, пер. В. Біґун.. 3.00
Зложили: Ант. Батюк 1.00; по 25 цнт.: Василь Біґун, А. Куш, А. Пайончковський, А. Біґун, А. Куш, П. Пайончковська, О. Онищук, Т. Наґач.

21) Бруклин, Н. Й. Укр. Бр. Пресв. Тройці, від. 203 У. Н. Союза, переслав В. Яськевич...... 11.00
Зложили: Павло Войтович 3.00; Іван Кіт 2.25; Михайло Мельник 2.00; Петро Кащук 1.50; Володимир Яськевич і о. Володимир Лотович по 1.00; Сидор Боцян 25 ц.

22) Йонкерс, Н. Й. Відділ 4 Провидіння, переслала Йосифина Спяк .......... 3.00
Зложили: Анна Пертишин 1.00 і Юґас Іван 2.00.

23) Стемфорд, Конн. Бр. св. Арх. Михаїла, переслав Стефан Корівчак .......... 3.00
Зложили: по 75 цнт.: С. Корівчак, Іван Кресан, М. Кресан, А. Блащук 50 цнт.; Й. Хома 25 цнт.

24) Куртис Бей, Мд. На мітинґу на зазив о. Маньовського зібрано на боєвий фонд, переслав Й. Семенків .......... 19.00
1.00 на Рідну Школу осібно.

25) Елизабет, Н. Дж. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142 У. Н. С... 4.25
Переслав Т. Маройка. Зложили: Слободян Роман 1.00; по 50 цнт.: Маройка Теодор, Ковальчик Микола, Пограничний Стеф., Остапчук Петро, Лещак Яцко; по 25 цнт.: Бернат Войтіх, Штим Д., Полячак Андрій.

26) Бофало, Н. Й. Тов. о. Нижанковського, переслав Іван Сидорович .......... 5.00
Зложили: Михайло Пришлівський 1.50; по 75 цнт.: І. Сидорович і В. Горгота; по 50 цнт.: І. Синякевич, І. Соколовський, С. Макух і С. Пришлівський; 1.00 на Рідну Школу.

27) Сиракюз, Н. Й. Переслав Михайло Клюсік .......... 39.50
Зложили: Тов. Українська Січ 29.50; тов. Україна, під покр. св. Ольги за март 4.25; Матвій Комар 3.50; Вол. Чибіняк 2.25.

28) Спринг Валей, Н. Й. Переслав Іван Бреґа .......... 3.25
Зложили: Іван Бреґа 50 цнт.; по 25 цнт.: П. Бандура, К. Ільків, А. Кашинський, К. Роговський, М. Терпеливець, Н. Загадайко, С. Чавус, Д. Гнилишин, І. Кріл, П. Мирдак, С. Магомета, І. Порбалюк.

**РАЗОМ $362.78.**